

21-cm pjäs vid Åsa dyrbar

En av de båda 21-cm.-pjäserna i avfyrningsögonblicket. Oberörd av knallen, värmevågorna och det intensiva skenet stod pjäsbetjäningen, och ammunitionsmatningen gick som på löpande band.

Effektfull filmstjärna

Filmfotografen Kalle Bergholm från Stockholm, som varit med på ett hörn vid inspelningen av *Rid i natt*, *Galgmannen* och en hel del andra saker, fick härmed tillfälle debutera som kanonfotograf i bokstavlig bemärkelse. Det skedde vid kustartilleriets skjutställningar i närheten av Åsa. Huvudagerande var en av de rörliga 21-cm.-pjäser, som vårt land lyckades importera från Skodaverken under kriget - systerpjäser lär ha fått sitt elddop i samband med tyskarnas anfall mot Leningrad.

Scenerna skall ingå i den instruktionsfilm, som kustartilleriet utarbetar lagom till vapnets 50-årsjubileum nästa år. Det här avsnittet blev bara sju meter långt och det avverkade filmkameran på 15 sekunder: Under den tiden hann den filmade pjäsen och en annan i samma batteri spotta ut åtskilliga granater över en sträcka på 15--

17.000 , meter.

Skarpskjutande 21:or är tvivelsutan ganska dyra filmstjärnor - ammunition för 20,000 kr - gick upp i rök och föll ner som skrot. Men nu var skjutningen ingalunda tillkommen för filmandets skull - den utgjorde slutmomentet i de officers- och underofficerskurser, som kustartilleriets skjutskola just haft vid Åsa under ledning av den energiske överstelöjtnant Henrik i Lange. En fullträff kunde man notera i det bogserade målet, och i övrigt täckte salvorna väl.

De här pjäserna som lär vara bland de grovkalibrigaste rörliga kanonerna i världen, har en skottvidd på ungefär tre mil - nu låg det soldis över havet, och därför drog man målet närmare. Man ville gärna se nedslagen - på bergknallen, där kommandoplatsen var etablerad, var massor av åskådare, det var officerare från andra vapenslag, det var hemvärnsmän och lottor.

Annars är man ju nu tämligen oberoende avsikten, man har radarn till sin hjälp. En särskild spaningsradar har man, och den falkar ständigt horisonten runt på jakt efter byte. Och när målet träffats på, sätter man in eldledningsradarn - den vill man nämligen ha "tyst" i det längsta för att inte fienden skall hinna störa. De optiska avståndsmätarna har man ingalunda kasserat, de är bra som stödinstrument. Batteriplatsen vid Åsa är i många hänseenden en utmärkt god övningsplats. Något hinder för sjöfart och fiske utgör den knappast - man skjuter nämligen "i gluggarna" mellan fartygen, och några slumpskott behöver de sjöfarande absolut inte räkna med - trots

Repeterare 884 Bülow var, liksom övriga män i den filmade kanonbetjäningen, krigsmålade efter konstens alla regler: Även hjälmen är camouflerad.

Chefen för skjutskolan överstelöjtnant Henrik Lange,

att ingen i pjäsbetjäningarna ser målet! Man har nämligen en särskild eldkontrollant just med tanke på sjöfarten. Knallen vid skottlossningen blir ju rätt kraftig, och det har tydligen hänt att en eller annan kakelugn i grannskapet blivit litet skakad. För KA 4:s mannar, det är huvudsakligen de som håller till vid Åsa, har förläggingsförhållanden inte varit särskilt goda. Man har haft gamla, snabbt uttjänta baracker av enkel konstruktion. Nu har höga vederbörande beviljat anslag till nya, men för att slippa den krångliga byggtillståndsvägen flyttar man ner några av kronans baracker från Norrland, baracker av god kvalitet.

Skjutskolan, som nu avslutat kursen vid Åsa, är egentligen äldre än kustartilleriet. Den kom till redan 1886 och dess förste chef var dåvarande kaptenen vid Göta artilleriregemente, Centerwall. Kustartilleriet blev till först 1902. Ångan och propellern var det närmaste som skapade behov av en särskild skjutskola för sådana, som skulle leda eld från land mot fartyg. I äldre tider brukade flottorna ankra upp innan de började beskjuta den eller den fästningen.

